

Nr 503.

Av herr **Ståhl**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 79, med förslag till förordning om konjunkturskatt för år 1952 m. m.*

I Kungl. Maj:ts proposition nr 79 till årets riksdag har framlagts förslag till förordning om konjunkturvinstbeskattning för år 1952. Förvisso kan man ur olika synpunkter i ett läge, då avsevärda konjunkturvinster inom vissa näringsgrenar uppkommit på grund av en extraordinär, av den internationella utvecklingen framkallad konjunktur, anföra skäl för att till det allmänna indraga en del av dessa avsevärda övervinster genom att i skattesystemet inbegripa även en tillfällig konjunkturvinstbeskattning. En dylik beskattning av dem, som fått sina inkomster väsentligt ökade i följd av vinstkonjunkturen, framstår givetvis principiellt såsom mera påkallad, därest samtidigt andra grupper av medborgare få sina realinkomster beskurna av inflation och konjunkturförsämringar.

Den ifrågavarande särskilda konjunkturen kan emellertid omöjligens sägas vara av sådan art, att en därav föranledd lagstiftning bör så utformas, att den erhåller tillbakaverkande kraft. En så omfattande retroaktiv verkan som den, vilken ifrågasatts för den nu föreslagna skatten, har icke satts i fråga för övriga inflationsskatter, som förelagts riksdagen, såsom investeringsskatt och investeringsavgift, ej heller beträffande sterilisering av skogsinkomster. Vid genomförandet av dessa åtgärder mot inflationen — liksom den nu ifrågavarande pålagan penningpolitiskt motiverade — har i stället i möjligaste mån retroaktiv tillämpning undvikits. Uppenbart är, att svåra olägenheter i ekonomiskt och psykologiskt hänseende äro förknippade med en retroaktivt verkande skatt, och det lär icke kunna bestridas, att ett godtagande av konjunkturvinstbeskattning å vissa inkomster under år 1951 skulle innebära ett avsteg från hittills godtagna och allmänt omfattade principer för skattelagstiftningen. Det konjunkturläge, som rådde i vårt land under senare delen av 1951, är icke jämförbart med det, som kännetecknade tiden för tillkomsten av den allmänt accepterade lagstiftningen om krigskonjunkturskatt i början av andra världskriget. Det måste därför anses, att en skatt i efterhand skulle i nuvarande läge innebära ett av förhållandena icke motiverat ingrepp i rättssäkerheten och tillskapa ett farligt prejudikat, ägnat att leda till osäkerhet inom företagarvärlden, till men för företagsamhet och produktion och därmed i sista hand för hela samhället. Med hänsyn till dessa synpunkter bör den ifrågasatta konjunkturvinstbeskattningen icke

avse inkomster under år 1951 utan i stället inkomster under 1952 (motsvarande räkenskapsår). Kungl. Maj:ts förslag innebär en sådan avvikelse från antagna och så gott som alltid tillämpade principer, att den icke bör kunna komma i fråga i andra fall än under för riket utomordentliga förhållanden.

En konjunkturvinstbeskattning avseende inkomster under det beskattningsår, för vilket taxering till statlig inkomstskatt skall verkställas av beskattningsnämnd i första instans år 1953, kan icke heller utformas i enlighet med vad i föreliggande proposition detaljerat föreslagits rörande den där förutsatta skatteformen. Större utrymme än som förutsattes i propositionen måste för berörda skatteobjekt stadgas i fråga om hänsynstagande till penningvärdets försämring, naturlig utveckling o. dyl. samt avsättningar till pensionsstiftelser. Dessutom framstår det som ur olika synpunkter motiverat att från den ifrågasatta beskattningen undantaga alla i skattelagstiftningens mening fysiska personer.

Utifrån de synpunkter som i detta sammanhang äro relevanta, avseende strävandena att säkerställa samhällsekonomisk balans och stabilisera penningvärdet, ter det sig befogat att uppställa spörsmålet, huruvida icke en konjunkturvinstbeskattning på enskilda personer i verkligheten får en så pass underordnad betydelse, att dessa skattskyldiga till fördel för taxeringsförfarandet skulle kunna avskiljas från skattens tillämpningsområde utan att den med skatten avsedda effekten därigenom skulle i avsevärd mån äventyras. Här kommer främst i betraktande fysiska personers inkomster av skogsbruk. Enligt den utformning som givits det i propositionen framlagda förslaget skulle en merbeskattning äga rum i sådana fall, då relativt sett tämligen stora inkomster uppburits. Den ifrågavarande beskattningen skulle således bli aktuell i ett ganska ringa antal fall. Men redan den ordinarie beskattningen drabbar dessa inkomster mycket hårt och desto hårdare ju högre inkomsterna äro. På grund härav innebär den statliga inkomstskatten, ökad med kommunala utskylder samt i förekommande fall förmögenhetsskatt, i sig själv en synnerligen kraftig, automatiskt verkande merinkomstskatt. Denna progressiva beskattning av fysiska personer enligt gällande skatteskalor har ju föranlett införande av särskilda regler om begränsning av skatt i vissa fall. Då det, såsom av propositionen framgår, avses att reglerna om skattebegränsning skola gälla även beträffande konjunkturvinstbeskattningen — och något annat kan självfallet icke ifrågakomma — kunna de av sådan skatt drabbade i berörda fall bli befriade från 80 procent av konjunkturvinstskattebeloppet. Med hänsyn härtill synas från det allmännas synpunkt tillräckligt vägande skäl icke vara för handen att låta förevarande skatteform avse även sådana skattskyldiga, å vilka berörda skattebegränsande regler kunna vinna tillämpning. Merintäkterna för statskassan bli näppeligen av sådan storleksordning att de förmå uppväga nackdelarna genom merbelastningen å taxeringsorganisationen. De i detta stycke av länsstyrelserna framförda betänkligheterna med hänsyn till deras till-

gång på kvalificerad arbetskraft förtjäna i detta sammanhang det största beaktande.

Utöver de nu anförda synpunkterna beträffande skatteplikens omfattning, såvitt angår fysiska personer, må nämnas att skatteplikt till konjunkturvinstskatt avseende 1952 års inkomster ej torde för år 1953 kunna föreskrivas för sådana skattskyldiga, som ålagts skyldighet att insätta viss skogsinkomst å investeringskonto. Berörda skattedragare äro nämligen berättigade till uppskov med den ordinära beskattningen, varav enligt skattskyldighetsreglerna måste följa, att ett motsvarande uppskov med konjunkturvinstbeskattningen ej kan undgås.

Vidare må framhållas, att enskilda rörelseidkare icke ha samma avskrivningsmöjligheter som juridiska personer, ett förhållande, som också talar för den här förordade begränsningen av skatteplikten.

Slutligen må ytterligare understrykas önskvärdheten i att undvika en hård arbetsbelastning av beskattningsmyndigheterna i ett läge, då ett påläggande av nya dylika uppgifter icke kan visas vara motiverat av avsevärda fördelar för det allmänna i form av inflationsdämpande effekt och, sekundärt, av ökade skatteintäkter.

På grund av vad som här anförts får jag hemställa,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 79 med förslag till förordning om konjunkturvinstskatt för år 1952 samt

att, därest förslag om en motsvarande skattereform för ett följande år skulle godkännas, i densamma måtte införas de modifikationer som ovan angivits beträffande ökat utrymme för penningvärdeförsämring, naturlig utveckling och avsättning till pensionsfonder samt stadgande att i skattelagstiftningens mening fysiska personer undantagas från beskattningens tillämpningsområde.

Stockholm den 18 mars 1952.

Manne Ståhl.